

GATE-hankkeen päätulokset

Gaining Access to Tertiary Education – Korkeakoulutuksen saavutettavuus ja tasa-arvo Suomessa ja verrokkimaissa

Korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma -webinaari II
sidosryhmille 2.3.2021 | Hanna Nori (TY) & Vuokko Kohtamäki (TAU)

**TURUN
YLIOPISTO**

Lyhyesti GATE-hankkeesta

- Valtioneuvoston rahoittama hanke (1.1.2020–28.2.2021)
- Turun ja Tampereen yliopistojen konsortio:
  - Hanna Nori (TY), Henna Juusola, Vuokko Kohtamäki, Anu Lyytinen & Jussi Kivistö (TAU)
- Korkeakoulutuksen sosiaalinen, alueellinen, kielellinen ja sukupuolten tasa-arvo ja saavutettavuus Suomessa 1990–2020
- Suomen tilanne suhteessa muihin OECD- ja EU-maihin
- Verrokkimaiden (Ruotsi, Irlanti & UK) tasa-arvon edistämisessä hyödynnetyt politiikat ja toimenpiteet sekä niiden sovellettavuus Suomeen

Korkeakoulutuksen saavutettavuus ja tasa-arvo Suomessa

Tarkastelu pohjautuu McCowanin (2016) kolmeen tasa-arvon ulottuvuuteen:

- 1) korkeakoulutuksen saatavuus
- 2) korkeakoulutuksen saavutettavuus
- 3) korkeakoulutuksen horisontaalinen eriytyminen

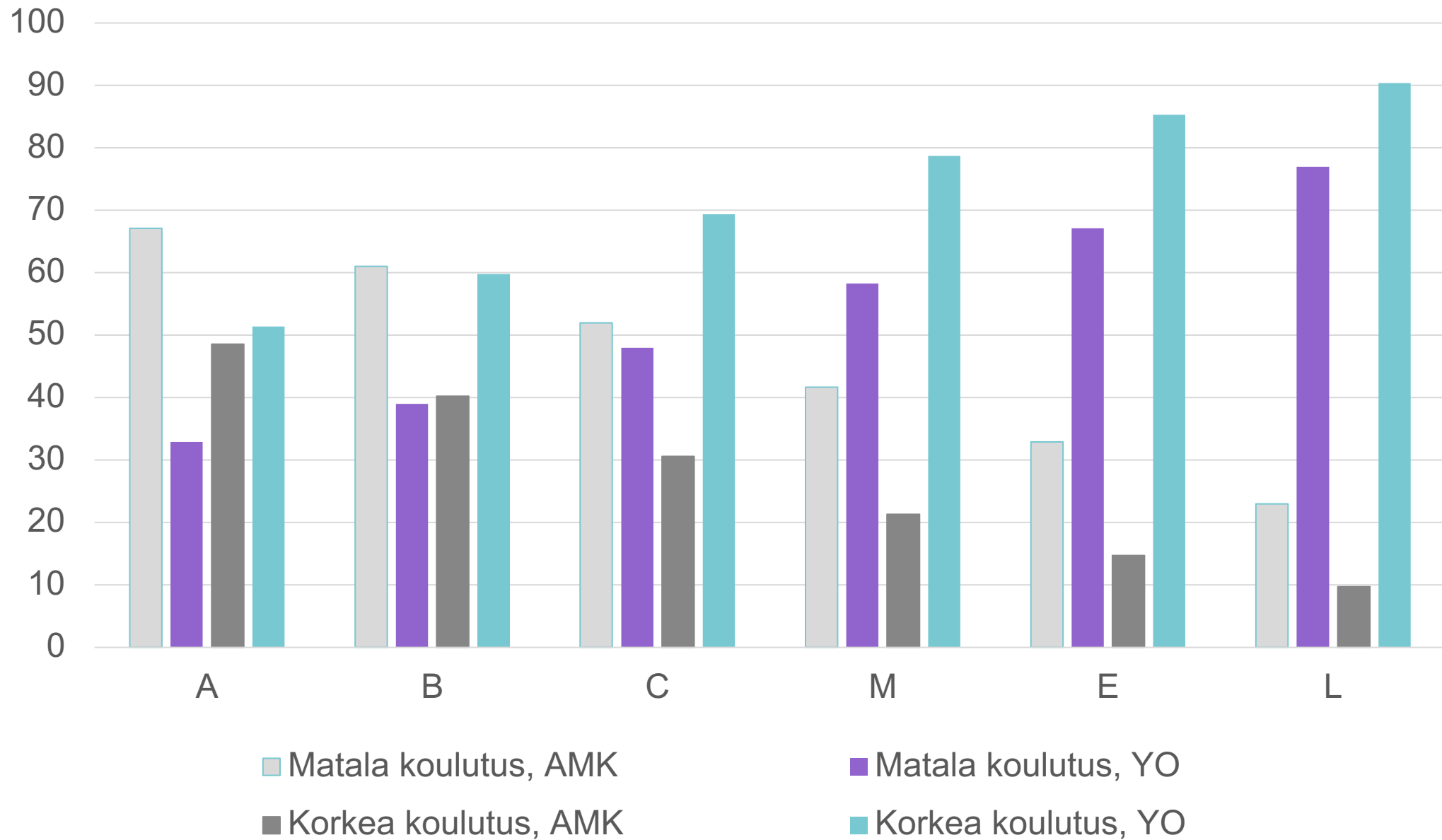
McCowan, T. (2016). Three dimensions of equity of access to higher education, *Compare. A Journal of Comparative and International Education*.

**TURUN
YLIOPISTO**

Sosiaalinen tasa-arvo

- Sosiaalinen saatavuus huonompaa kuin sosiaalinen saavutettavuus
  - Korkeakoulutukseen hakeutuvat koulutettujen perheiden jälkeläiset
  - Opiskelemaan pääsyssä perhetaustan vaikutus kuitenkin pieni
- Akateemisten lapset pyrkivät ensisijaisesti yliopistoon koulumenestyksestä riippumatta
- Yliopistokenttä horisontaalisesti eriytynyt, ja osa aloista sosiaalisesti hyvin valikoivia (lääkis!)
- Ammattikorkeakoulutus sosiaalista tasa-arvoa lisäävä väylä? Toisaalta amk-koulutuksen ”arvo” työmarkkinoilla alempi

Vanhempien koulutus (matala/korkea) ja kk-sektoreille (AMK/YO) hakeminen (%)

Alueellinen tasa-arvo

- Alueellinen saatavuus hyvä, saavutettavuuden suhteen parannettavaa
  - Ammattikorkeakoulutusta hieman kattavammin tarjolla kuin yliopistokoulutusta
  - Kaupunkilaiset pääsevät huomattavasti paremmin opiskelemaan kuin kaupunkien ulkopuolella asuvat
- Yliopistokenttä horisontaalisesti eriytynyt, amk-kenttä ei niinkään
- Toisaalta korkeakoulukohtaista tietoa huonosti saatavilla (tietosuoja)

Kielellinen tasa-arvo

- Saatavuus melko hyvä, saavutettavuus huono
  - Muunkielisten hakijoiden määrä lisääntynyt selvästi, mutta opiskelemaan heidän on vaikea päästä
  - Ruotsinkieliset pääsevät parhaiten opiskelemaan
- Ammattikorkeakouluissa kielellisen tasa-arvon suhteen hieman huonompi tilanne kuin yliopistoissa
- Tutkimuksia tarvitaan lisää, sillä aiheesta vähän tietoa ja muunkielisten määrä tulee kasvamaan
- Ruotsinkieliset yliedustettuina todistusvalinnan kautta sisään päässeissä

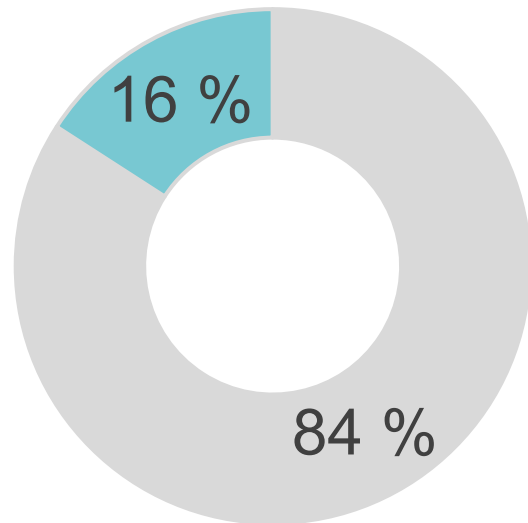
Sukupuolten tasa-arvo

- Saatavuus hyvä, saavutettavuudessa parannettavaa
    - Naiset hakijoiden joukossa yliedustettuina
    - Miesten sisäänpääsymahdollisuudet paremmat kuin naisten, erityisesti ammattikorkeakouluissa
  - Koulutusalat sukupuolen mukaan vahvasti eriytyneitä
  - Todistusvalinta 2020: naisten haku ja pääsy ”miesten aloille” kasvoi (mutta ei toisin päin)
- Vähentääkö todistusvalinta ajan mittaan alojen sukupuolittaista segregatiota?

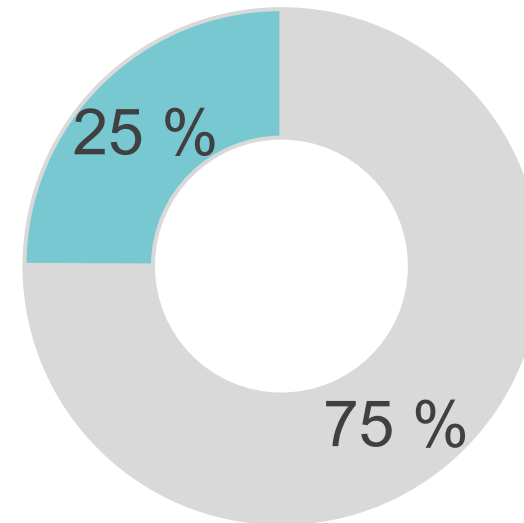
Opiskelijavalinnat 2020 (AMK): tekniikka

Pääsykokeella valitut %

■ Miehet ■ Naiset

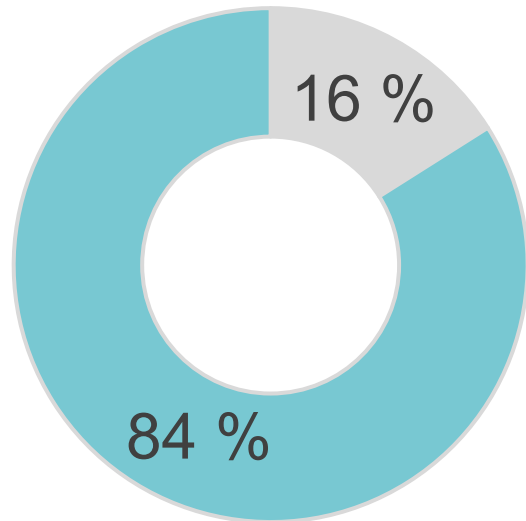
Todistusvalinnassa valitut %

■ Miehet ■ Naiset

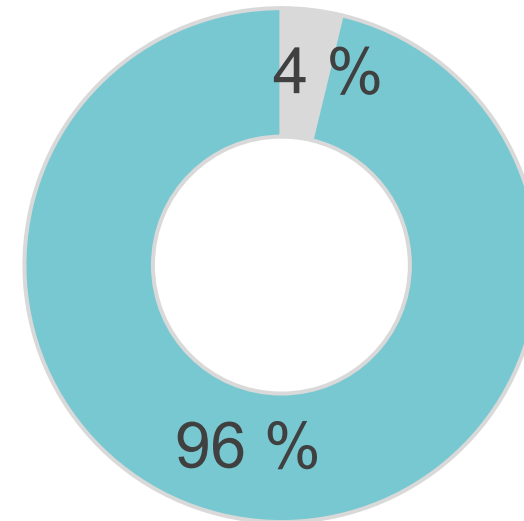
Opiskelijavalinnat 2020 (YO): eläinlääketiede

Pääsykokeella valitut %

■ Miehet ■ Naiset

Todistusvalinnassa valitut %

■ Miehet ■ Naiset

**TURUN
YLIOPISTO**

Kiitos!

hanna.nori@utu.fi

@Hanna_Nori